

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Факультет соціології

Кафедра методології та методів соціологічних досліджень

Розробник(и):
Савельєв Ю.Б., доктор соц. наук, к. філос. наук, доцент, доцент кафедри методології та методів соціологічних досліджень

ЗАТВЕРДЖЕНО
Зав. кафедри методології та методів соціологічних досліджень

(підпис) (Сидоров М.В.-С.)
(прізвище та ініціали)

Протокол № 21 від «28» серпня 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Дослідницькі парадигми в соціальних науках

для студентів

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність 054 «Соціологія»
освітній рівень магістр
освітня програма «Соціологія»
вид дисципліни вибіркова

Схвалено науково - методичною комісією факультету соціології

Протокол від «28» серпня 2020 року № 1

Голова науково-методичної комісії (підпис) Червінська Т.Г.
(прізвище та ініціали)

Форма навчання денна
Навчальний рік 2021/2022
Семестр 4
Кількість кредитів ECTS 4
Мова викладання, навчання та оцінювання українська
Форма заключного контролю іспит

Викладачі: Савельєв Ю.Б.

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2020

1. Мета дисципліни – систематизувати та поглибити знання студентів про класичні та сучасні дослідницькі парадигми і сформувати вміння використовувати пізнавальний потенціал основних дослідницьких парадигм при проведенні емпіричного дослідження в соціології.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. Знати основні соціологічної теорії.
2. Знати основні методи збору та аналізу соціологічних даних.
3. Володіти навичками роботи з англійською науковою літературою

3. Анотація навчальної дисципліни:

Дисципліна «Дослідницькі парадигми в соціальних науках» є дисципліною вільного вибору студента за напрямом кафедри «Методи емпіричних соціологічних досліджень». Дисципліна систематизує та поглиблює знання та вміння, які студенти здобули під час попереднього вивчення комплексу дисциплін, що були присвячені соціологічним теоріям, історії соціології, методології та методам соціологічного дослідження. Студенти повинні навчитись використовувати пізнавальний потенціал сучасних соціологічних теорій і основних дослідницьких парадигм в соціальних науках при проведенні емпіричного дослідження в соціології. Опанування дисципліни допоможе студентам обґрунтувати концептуальний підхід і обрати оптимальні методи соціологічного дослідження при підготовці власної магістерської кваліфікаційної роботи.

4. Завдання (навчальні цілі):

Основними завданнями вивчення дисципліни є

- Засвоєння знань про сучасні теоретичні підходи і дослідницькі парадигми в соціальних науках.
- Поглиблення розуміння студентами актуальних проблем дослідницьких парадигм в соціальних науках.
- Формування вмінь використовувати пізнавальний потенціал основних дослідницьких парадигм при проведенні емпіричного дослідження в соціології.

Це спрямовано на формування компетентностей:

- Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях (зк2)
- Здатність здійснювати критичний аналіз теоретичної, методологічної та практичної фахової літератури (фк14)
- Здатність обґрунтовувати доцільність використання сучасних методів збору та аналізу соціальної інформації (фк18)

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	Сучасні теоретичні підходи і дослідницькі парадигми в соціальних науках	Лекція, семінар, самостійна робота	практичне завдання, контрольна робота	20
1.2	Актуальні проблеми дослідницьких парадигм у сучасній соціології	Лекція, семінар, самостійна робота	практичне завдання, контрольна робота	40
2.1	Визначати, оцінювати та використовувати пізнавальний потенціал основних дослідницьких парадигм при проведенні емпіричного дослідження в соціології	Лекція, семінар, самостійна робота	практичне завдання, контрольна робота	40

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Програмні результати навчання (назва)	Результати навчання дисципліни (код)		
	1.1	1.2	2.1
Застосовувати новітні соціологічні теорії та методи аналізу соціальних явищ та процесів (прн8)	+		+
Демонструвати вміння здійснювати критичний аналіз теоретичної, методологічної та практичної фахової літератури (прн20)	+	+	+
Вміти обґрунтовувати вибір методів кількісного та якісного аналізу даних та інтерпретувати результати досліджень (прн24)	+	+	+

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

1. КР 1 (груповий аналітичний письмовий звіт, презентація та обговорення «Пізнавальний потенціал дослідницьких парадигм») з теми 1, теми 2, теми 3, РН 1.1, РН 1.2, = 20 балів/12 балів
2. КР 2 (груповий аналітичний письмовий звіт та презентація «Актуальні проблеми дослідницьких парадигм у сучасній соціології») з теми 4, теми 5, РН 1.2, РН 2.1 з теми 2, РН 1.2 = 20 балів/12 балів
3. Підсумковий індивідуальний аналітичний звіт «Обґрунтування вибору дослідницької парадигми для магістерської кваліфікаційної роботи», РН 1.1, РН 1.2, РН 2.1 (письмовий звіт, презентація та обговорення) з теми 1, теми 2, теми 3, теми 4, теми 5, РН 2.1 = 20 балів/12 балів

- підсумкове оцінювання письмовий іспит РН 1.1, РН 1.2, РН 2.1 40 балів/24 бали

- умови допуску до підсумкового оцінювання:

Студент допускається до іспиту за умови успішного виконання (не нижче порогового рівня позитивної оцінки) всіх передбачених планом практичних завдань (практичне завдання 1 = 12 балів і вище, практичне завдання 2 = 12 бали і вище, практичне завдання 3 = 12 бали і вище).

7.2 Організація оцінювання:

1. КР 1 індивідуальний аналітичний звіт та презентація «Пізнавальний потенціал дослідницької парадигми з теми 1, теми 2, теми 3, РН 1.1, РН 1.2 (презентація звіту проводиться на лекції) – після теми 3
2. КР 2 груповий аналітичний звіт та презентація «Актуальні проблеми дослідницьких парадигм у сучасній соціології» з теми 4, теми 5, РН 1.2, РН 2.1 (презентація звіту проводиться на лекції) – після теми 5
3. Підсумковий індивідуальний аналітичний звіт «Обґрунтування вибору дослідницької парадигми для магістерської кваліфікаційної роботи», РН 1.1, РН 1.2, РН 2.1 (подається особисто у письмовому вигляді до встановленого терміну, презентації звітів проводяться на практичному занятті) – після теми 5

Порушення вимог до виконання завдань, умов і термінів подання КР 1 та КР 2 є підставою для зниження оцінки або незадовільної оцінки. Роботи, які містять плагіат або інші порушення академічної доброчесності отримують незадовільну оцінку.

7.3 Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій та семінарських занять

№ п/п	Номер і назва теми*	Кількість годин		
		Лекції	Семінари	Самостійна робота
1. Класичні соціологічні парадигми				
1	Моделі наукового пояснення і дослідницькі парадигми	4	2	8
2	Формування і еволюція позитивістської парадигми в соціології. Об'єктивізм та його значення для становлення соціології	2	4	8
3	Проблема наукового розуміння та інтерпретативні парадигми в соціології	2	4	8
	<i>Контрольна робота 1 (презентація звіту)</i>	2		12
2. Парадигми сучасної соціології				
4	Проблема мультипарадигмальності у сучасній соціології	4	2	10
5	Пізнавальний потенціал і вибір дослідницької парадигми при проведенні емпіричного дослідження в соціології	4	4	10
	<i>Контрольна робота 2 (презентація звіту)</i>	2		12
	<i>Підсумковий індивідуальний аналітичний звіт (презентація звіту)</i>		4	12
	ВСЬОГО	20	20	80

Загальний обсяг 120 год., в тому числі:

Лекцій – 20 год.

Семінари – 20 год.

Самостійна робота – 80 год.

9. Рекомендовані джерела:

Основна: (Базова)

1. Ритцер Дж. Современные социологические теории. – 5-е изд.- СПб.: Питер, 2002. - 688 с. <http://www.soc.univ.kiev.ua/uk/library/sovremennye-sociologicheskie-teorii-5-e-izd>
2. Ritzer G., Stepnisky J. *Modern sociological theory*. – 8th ed. SAGE Publications, 2017.
3. Ионин Л.Г. Философия и методология эмпирической социологии. ИД ГУ ВШЭ, 2004.

Додаткова:

1. Кун Т. Структура научных революций: Пер.с англ.- Москва: ООО 'Издательство АСТ', 2001. - 608 с. <http://www.soc.univ.kiev.ua/uk/library/struktura-nauchnyh-revolyuciy-pers-angl-tkun-sostvyukuznecov>
2. Стівен Гокінг, Леонард Млодінов. Великий замисел. Переклад з англійської: Микола Климчук; ілюстрації: Пітер Болінгер. Харків: КСД, 2017 (3 розділ. Що є реальність).
3. Мельников А.. К проблеме метапарадигмальной типологизации социологического знания // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Соціологія. – 2017. – №. 8.
4. Тощенко Ж. Т. Парадигмы, структура и уровни социологического анализа // Социологические исследования. – 2007. – №. 9. – С. 5-16.
5. Черниш Н. Й. Стан сучасного загальносоціологічного теоретизування: глобальний досвід і локальні специфікації // Український соціум. – 2018. - № 1 (64). – С.19–35.

6. Тернер Дж. Структура социологической теории. Пер.с англ.- Москва: Прогресс, 1985. - 471 с.
<http://www.soc.univ.kiev.ua/uk/library/struktura-sociologicheskoy-teorii-pers-angl>
7. Савельев Ю. Б. (2012) Социология в поисках сущности современности: систематизация теорий общества модерна и модернизации // Социология: теория, методы, маркетинг, 3: 45–67.
8. Ritzer G. (1975) Sociology: A multiple paradigm science. *The American Sociologist*, 10(3):156-167.
9. Swedberg R. (2017) Theorizing in Sociological Research. *Annual Review of Sociology*. 2017. 43:189–206
10. Taleb N. (2007) *The black swan: The impact of the highly improbable*. Random house